

La libido, un concepte que fa estiu

L'estiu (abans) desapareixia la libido. A Gandia, a Cadaqués o a Alcúdia les tardes ran de mar es fan llargues fins que baixa el sol i les nits de bar donen una coloració especial a les pells brunes de xicones amb faldilles 'hippioses'. Els ulls dels xics tenen una rojor marcada pel fum de discoteca i Manuel Vicent (qui com ell?), amagat qui sap on, escriu pàgines sobre l'eros adolescent amb gust de sal. El sexe és un enigma que es desperta a l'estiu. En un món en precari amb joves que noten les mossegades de la crisi, l'estiu duu la promesa d'un demà millor. La libido trista dels hiverns i de la crisi tornarà a barallar-se amb la innocència dels amors primers. A l'estiu tota cuca viu.

Reportatge de Ramon Alcoberro

Al principi fou Epicur. Al segle tercer abans de Crist, els epicuris van elaborar la primera classificació coneguda dels plaers a partir de considerar-ne dues característiques, si eren naturals i si eren necessaris. Així afirmaren que al món podem trobar plaers naturals i necessaris (menjar quan es té gana), plaers naturals i no necessaris (afartar-se), plaers no naturals i necessaris (vestir dignament) i plaers no naturals i no necessaris. Epicur posava per a exemple d'aquests darrers el fet d'erigir estàtues als governants. Però vostès poden afegir-hi el que vulguin. No és natural ni necessari vestir com Francis Montesinos, ni anar a l'Índia per reflexionar sobre

la corrupció valenciana, ni robar (presumptament) com Alfonso Rus o Serafín Castellano. Segons el filòsof grec, tot plaer que sigui artificiós en realitat només podrà produir dolor a llarg termini (pregunteu-ho a qualsevol ionqui) i la via de la felicitat es troba només en la disminució de les necessitats. El sexe en Epicur és natural, però no necessari. L'amistat, per exemple, pot suplir-lo amb escreix.

Si aprenem a viure controlant els nostres desigs immoderats, teòricament hauríem de ser feliços. Quan volem l'impossible en realitat tan sols ens fem mal a nosaltres mateixos. El món està fet d'àtoms i els déus són "àtoms feliços", de manera que viure com déu significa viure sense necessitar ni enyorar res. El pe-

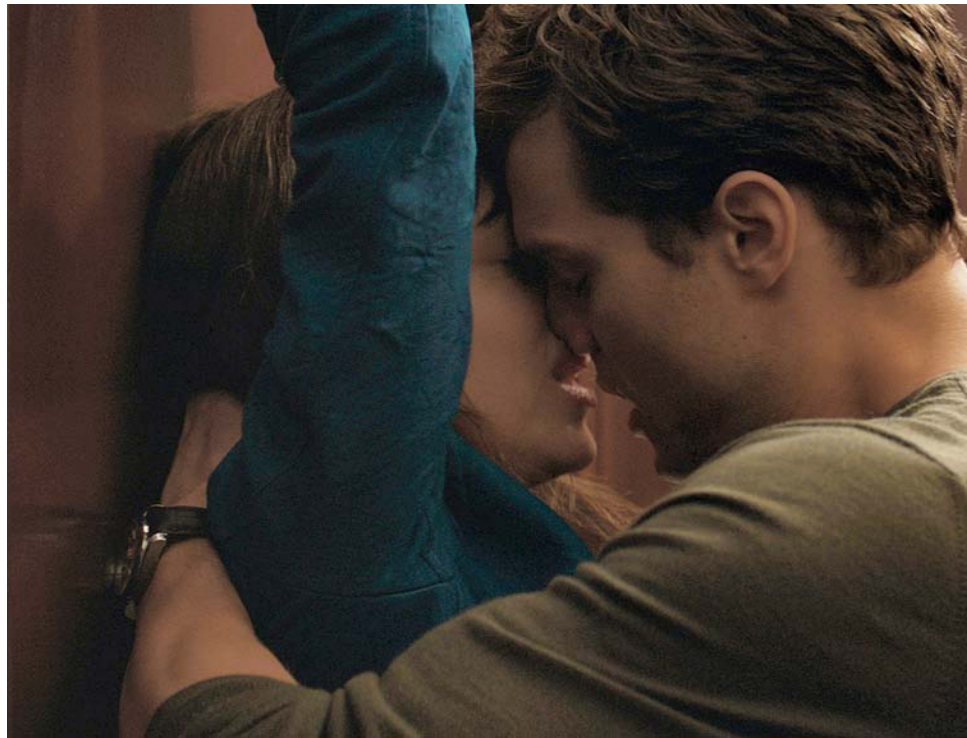
rill és perdre de vista la moderació dels desigs. Segons Epicur, la libido (el desig sexual) correspon a un excés d'àtoms al cos que es revolucionen i ens fan sentir una sensació de potència excessiva, que pot arribar a ser perillosa. Abans que res, el més important és no cedir al caos i tenir clara la llista de prioritats. Tot desig excessiu pot matar i el desig sexual no és cap excepció. Per tant, la saviesa consisteix a entendre que la sexualitat només ens farà feliços si no crea dependència emocional ni física. Epicur no era epicuri, de la mateixa manera que Marx no era marxista. Els porcs d'Epicur que juguen en el fang amb la llengua fora només existiren en la imaginació, disparada, dels pares de l'Església. Durant segles el desig sexual ha anat de la mà de la sublimació i la gran literatura europea, com a mínim fins a Thomas Mann, n'és una bona mostra.

Com tot en la vida, la libido ha canviat als temps d'internet. La pornografia *on line* i els llocs de trobada per a parelles (o per al que calgui) proliferen a la xarxa. Qui vulgui pot encarregar joguines sexuals per correu a un munt de sexshops virtuals i us les enviaran puntualment a casa per correu certificat, a preu de ganga i en un paquetet tan sobri que quasi en fa passar les ganes. Les novel·les porno, especialment les sado-masoquistes, són el gènere literari de més èxit entre els llibres *on line* a Espanya –i les menys piratejades perquè els usuaris creuen, amb raó o sense, que els editors hi posen virus que s'activen amb la còpia il·legal. *Se non è vero... Les 50 ombres de Gray*, acollides amb entusiasme arreu del món, han produït una impressionant proliferació de nova literatura amatòria, i sovint molt previsible, que funciona amb criteris cada cop més empresarials. A Catalunya, el programa sobre sexe de Maria de la Pau Janer, *Les 1001 nits*, porta dos semestres seguits com el més escoltat en la seva franja horària.

Tot s'hi val. Fins els contraris al matrimoni homosexual (pocs en queden!) rebutgen ser considerats d'homòfobs. La nova frontera del sexe és l'intercanvi de →

→ parelles i a *Les 1001 una nits*, un conegut local de sado barceloní ha anunciat viatges d'estiu en règim de pensió completa, hotel i autocar a Cap d'Agde, la capital francesa de l'*échangisme*. Però cada cop trobes més gent que t'ho diu sense embuts: el sexe és ensopit. En el món de la publicitat no és cap secret que ha deixat de ser motivador per a les compres massives. Potser en temps de crisi, la libido no resulta tan important com l'estalvi. Potser els consumidors manifesten una sorda irritació davant l'omnipresència d'estímul sexuals que fa només vint anys estaven associats a temes com l'automòbil i la beguda. No vivim temps de superherois ni de super-Eros. L'any 2013, una enquesta de la revista *Philosophie Magazine* afirmava que per al 46% dels francesos la societat atorga massa importància al sexe, mentre que el 75% estava d'acord amb el fet que el sexe resulta més important quan hi ha pudor i alguna prohibició. És ben senzill, la sexualitat es torna massa òbvia quan tothom pot veure el cul de Kim Kardashian o Miley Cyrus petonejant (per no dir fregant-se) amb el/la primera que passa per un escenari. Per a ser profitós, el plaer sexual ha de tenir un punt d'imprevist, que l'aproxima a la cacera. Això resulta, però, impossible, en una societat de sexualització obligatòria.

Diuen els psicòlegs que hi ha dues formes de felicitat, una busca l'apaivagament de la libido (típic en els vells), l'altra s'aconsegueix accentuant la tensió, provocant una situació d'alerta, i pròpia des de sempre de la joventut. En el primer cas, el perill és la repressió, en el segon es tracta de buscar emocions fortes. Ara, però, les emocions fortes es venen empaquetades i, significativament, perden importància. El Viagra i el Botox produeixen la il·lusió d'un sexe quasi etern, però és un sexe envellit, finalment trivial, per purament gimnàstic. El Cialis (que fa efecte durant trenta-sis hores, per comptes de les cinc de la píndola blava), permet fins i tot posar-se un punt romàntic, si us ve de gust. És el triomf del sexe estereotípic i del diner. Per

acréixer la libido cal ser alt, prim, ben proporcionat i ric. Si us manquen dues o més d'aquestes qualitats us veureu abocat al ressentiment i no fareu res de bo al mercat de la libido postmoderna. L'heroï sexual dels geriatrics, l'ex-primer ministre italià Silvio Berlusconi, simbolitza d'alguna manera el sexe trist dels temps que corren. Les seves cadenes televisives empaqueten i posen a la venda estí-

és la part menys interessant de la sexualitat i el lent descobriment del cos de l'altre/a demana un temps i una sensibilitat que al temps d'internet no tothom té. Ens trobem, doncs, en la paradoxa que quan el sexe és més fàcil i està més a l'abast, menys omple emocionalment.

En els anuncis publicats en premsa a Catalunya l'any 2014, el tema que més s'associava al consum era el del viatge, seguit pels infants. El sexe, en canvi, ja no ajuda a vendre i fa anys que les *top models* són més un destorb que un estímul publicitari. Se'n parla massa, potser; i les agències consideren cada cop més que una *top*, en realitat, només fa publicitat de si mateixa i difumina la marca. Fins i tot *Playboy*, en altres temps revista mítica, està en números vermells des de 2009 (quan va reconèixer pèrdues rècord de 47 milions d'euros) i ha decidit deixar de publicar fotos de noies conilles en plana central. La frase del seu director executiu Christie Flanders és antològica: "Quan Hefner va fundar l'empresa el 1953, la nuesa era provocativa, captava l'atenció, era única, però ara per ara ja no ho és, està *demodée*". Alguns sociòlegs nord-americans opinen que no és només que la nuesa hagi passat de moda. El que han passat de moda són les senyores tòpiques vestides amb llenceria i farbalans que una noia d'avui no es posaria ni en

LA CAIGUDA DELS TABÚS NO HA PRODUÏT UN AUGMENT DE LA FELICITAT SINÓ DEL DESCONCERT

mults molt primaris, que interessin bàsicament a una població de jubilats. Però ell mateix (autèntic producte de la cirurgia estètica més passada de voltes) i les seves nòvies pneumàtiques, té un punt de fantasmal i de desagradable, incompatible amb el plaer. Si la demografia dels països del Nord tendeix a l'envelliment, és esperable que el mateix succeïxi amb la libido. La gimnàstica eròtica

SEXE. La libido necessita un punt de secret i de llei per poder exercir una funció alliberadora.

els pitjors somnis. En temps com els actuals uns pits massa grans i uns sostenidors de copa baixa amb llacet rosa han deixat de ser atractius. Senzillament intimiden. I, en canvi, són les “dones reals” (sovint massa grasses per al cànon) les que inicien tímidament la reconquesta de la libido

Un dels pares de la sexologia, molt oblidat avui, Wilhelm Reich (1897-1957), fundador l'any 1931 d'una societat berlinesa anomenada Sexpol (“Associació per a una política sexual proletària”, per dir-ne el nom sencer), que denunciava la relació entre repressió sexual i totalitarisme polític, va escriure en un llibre també introbable, *Escolta, homenet*, que fou, però, el llibre de capçalera del maig del 68. Reich es dirigia a un personatge que anomenava *el frustrat ordinari*, proposant-li un gaudi sexual tal que no oblidés a l'obsessió per la sexualitat. O en les seves paraules: “un sexe plaent de nit que no obligui a una obsessió cada matí”. Les coses, però, no van anar així: el sexe es va integrar a la cadena productiva i la seva mateixa repetició l'ha tornat ensopeït. Al temps d'internet tot ha d'anar de pressa. El sexe ultraliberal que estem vivint no podia ser menys i es va tornar competició. Però gaudir intensivament s'acaba convertint en una obligació penosa. L'apologia reichiana de la *sexualitat estesa* s'ha fet banal. Ningú ho diu

directament perquè hi ha perill de semblar un frustrat o un frígid, però la caiguda dels tabús no ha produït un augment de la felicitat sinó del desconcert. Acabat el temps del sexe normatiu, començà el temps del sexe desconcertat. El que fou un missatge alliberador en el massa llarg post68 (*després del 68 va venir el 69*, ja se sap!), ara ha entrat en un cicle de profunda confusió, tant sobre els rols sexuals com sobre les expectatives. La pregunta ara és: *What are you doing after the orgy?* (què fas després de l'orgia?).

Ho havia vist a venir Raoul Vaneigem, un dels pares del situacionisme, la filosofia del Maig del 68, que fou, tanmateix, un dels promotors del sexe sense limitacions: “... el plaer obligatori reemplaça el plaer prohibit. El gaudi s'afronta com si fos un examen, amb fracàs o èxit (...) Per obtenir llicència de radicalitat, indiqueu, si us plau, la durada dels vostres orgasmes” (*El llibre dels plaers*, 1979). És una mica trist dir-ho, però la societat de l'espectacle s'ha apropiat la sexualitat i el sexe obligatori cansa. El novel·lista transgressor oficial de França, Michel Houellebecq, en *La possibilitat d'una illa*, va presentar una posthumanitat eterna desposseïda de sexualitat i en *El mapa i el territori* presenta un heroi que s'interessa pel seu art i no per les dones. Terrible. La nova forma de repressió de la libido ha pres la forma més curiosa i impensada: la de l'alliberament absolut que converteix l'erotisme en alguna cosa d'insignificant. El sexe que en temps de Freud i Reich era tabú ha esdevingut tòtem. La libido necessita un punt de secret i de llei per poder exercir una funció alliberadora. Alliberar la sexualitat ens porta a alliberar-nos “de la sexualitat”? Molts filòsofs han dit que la llibertat i l'angoixa inevitablement van plegades. En una societat sense prohibicions ni tabús sexuals, paradoxalment, la libido, la força de l'Eros, també disminueix. Té la libido encara la potència transformadora que li atribuïen els clàssics del segle passat, o la seva presència omnipotent en realitat serveix només per a contenir el desig? L'estiu és una bona època per plantejar la qüestió. És el temps sense escola. El temps de les mirades, de les carícies, de la intimitat. L'enigma del sexe reneix cada estiu als ulls dels adolescents i qui sap si la libido trista d'aquests temps de crisi la desmunta un somriure. Qui fuig de l'estiu, no sap què diu. •

El Temps

**Nova
maqueta**

**Nous
opinants**

**Nou
format**

**Nou
Temps**

**Ja al teu
quiosc**

Per fer-te
subscriber entra a
www.eltamps.cat
escriu-nos a
[subscripcions@
eltamps.cat](mailto:subscripcions@eltamps.cat)
o telefona al
902131025.

Us atendrem de
9.00 a 14.00 hores